

Rust en ruimte, dat is waarnaar Nederlandse emigranten in het buitenland op zoek waren. *Foto: Corbis*

Vaarwel Nederland

Werkloos? Emigreer. Steeds meer hoogopgeleiden verlaten ons land. Ze gaan naar Zuid-Afrika of Australië voor werk, zon en ruimte.

Door Michiel van Nieuwstadt

Een groeiende groep Nederlanders wil weg uit Nederland. De meest recente gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek laten een opmerkelijke stijging van de emigratie zien. Het aantal autochtonen dat uit Nederland vertrok nam in de eerste 11 maanden van 2002 toe met ruim tien procent tot ruim 36.000 op jaarbasis. Zo'n aantal is niet meer voorgekomen sinds 1960. Wie zijn die nieuwe emigranten? En waarom willen ze weg uit Nederland?

Mensen die een definitief vertrek plannen of erover dagdromen beginnen meestal over de regen, de drukte in het algemeen en de files in het bijzonder. Australiëganger Ellen Vergunst: „Wij gaan naar de omgeving van Perth, aan de westkust. Ik heb daar vorig jaar de ellenlange leegheid gezien. Dat vind ik niet saai of eentonig. Elke meter is even fascinerend." Maar behalve rust en ruimte, noemen landverhuizers heel vaak ook een romantische reden: ze vonden in het buitenland een partner tijdens vakantie, studie of werk.

De statistici van het CBS zoeken de verklaring van de razendsnelle stijging van emigratie echter vooral in de eb- en vloedbewegingen van de economie. Het lijkt er inderdaad op dat veel Nederlanders dankzij de economische dip het laatste zetje in de rug kregen dat ze nodig hadden.

Onderzoeker Jan Latten van het CBS vermoedt dat economische motieven een belangrijke rol spelen bij de toenemende populariteit van de twee belangrijkste bestemmingen van Nederlandse landverlaters: België en Duitsland. Het eerste buurland trekt een hoop fiscale vluchtelingen, het andere geniet populariteit bij Nederlanders die de overspannen Nederlandse

huizenmarkt willen ontvluchten en gaan forensen vanuit een Duitse grensplaats.

Maar daarmee is niet het hele verhaal verteld. Motieven als ruimte- of geldgebrek gelden in elk geval niet voor de trits bekende Nederlanders die de laatste tijd heeft bedreigd met emigratie. Het leek of in het afgelopen jaar plots iedereen weg wilde.

Schaatser Rintje Ritsma, omdat het topsportklimaat hem niet bevalt. Emile Ratelband, omdat hij niet in de Tweede Kamer kon komen, voorman Jacques Schraven van werksgeversvereniging VNO-NCW omdat hij vreesde dat GroenLinks zou gaan regeren. En Harry Mulisch vroeg zich na de moord op Fortuyn af waar hij naar toe zou moeten „als het hier mis zou gaan”.

Het bleken voorlopig loze dreigementen, maar de onvrede die erachter schuilgaat is een drijfveer voor de mensen die wel de koffers pakken. De naar Zuid-Afrika uitgeweken Nederlands/Chinese ondernemer Hwie Kwee: „Nederland is een mooi land, maar sinds Fortuyn is er geen respect, mensen zijn brutaal. Natuurlijk bestaat er in Kaapstad gewelddadige criminaliteit. In Nederland vermoorden ze je niet, maar daar maken ze je het leven zuur.”

„Veel van onze klanten vinden Nederland te vol”, zegt emigratieconsulent Rosita Setz. „Dat heeft niet te maken met extreme opvattingen. In Nieuw Zeeland of Canada merken mensen dat de fysieke ruimte zorgt voor geestelijke ruimte. Mensen die minder dicht op elkaar wonen zijn vaak vriendelijker tegen elkaar. Mensen vertellen dat ze nu veel beter contact hebben met de buur die honderd kilometer verderop woont dan met een buurman op het pleintje waar ze vroeger woonden.”

Hwie Kwee: „De natuur is hier prachtig. In Wassenaar, waar ik woonde, heb je ook natuur, maar na 15 minuten krijg je toch de betonblokken. Je krijgt geen rust in je gedachtenwereld. Hier in Kaapstad heb je de oceaan, dat trekt me aan.”

Maar hoe is de ontvangst in het buitenland? In sommige uithoeken van de wereld wordt iedere Nederlandse emigrant met open armen ontvangen. Gert Rietman die bemiddelt voor vertrek naar Noorwegen, schreef vorig jaar ruim twintig Noorse gemeenten aan die kampen met leegloop en suggereerde dat zij hun inwonertal zouden kunnen opkrikken door 'naar het buitenland te kijken'. Intussen maken drie gemeenten van zijn bemiddeling gebruik.

Toen Rietman in november begon met de werving van mensen voor het Zuid-Noorse Fyresdal stuurden direct zestig mensen een mailtje met hun cv. „Dit dorp zoekt mensen die hun eigen werk hier kunnen uitoefenen”, zegt hij. „Een timmerman bijvoorbeeld, of een bakker, de warme bakker hier in het dorp is nog niet zo lang geleden gesloten.”

Wie weg wil kan vandaag de dag nog steeds vertrekken, zo lijkt het. Maar niet overal naartoe. In Australië bijvoorbeeld liggen de zaken weer anders dan in Noorwegen. Emigratieconsulente Setz schat dat zo'n veertig procent van de mensen met serieuze emigratieplannen dat land ook daadwerkelijk binnenkomt. Enkele jaren geleden lag dat percentage hoger. De procedures zijn verlengd, zegt zij en de eisen verscherpt, bijvoorbeeld op het gebied van de taalbeheersing.

Kapster Ellen Vergunst bemerkte tot haar verbazing dat haar professie een prominente plaats inneemt op de lijst van beroepen die Australië graag binnen de landsgrenzen haalt. Het gezin heeft de emigratie voor een belangrijk deel aan haar te danken. „Niet gek voor een blond kapstertje“, zegt zij.

Zie ook: [Profielbijlage Emigratie \(februari 1999\)](#)

17 februari 2003